

UUTISTIEDOTE EU:n Lissabonissa sijaitsevalta huumevirastolta

VUOSIRAPORTTI 2005: ERITYISTEEMANA RIKOKSET JA VANKILA

Useimmat EU-maat ilmoittavat huumausainerikosten määrän lisääntymisestä

(24.11.2005 LISSABON) Useimmissa **EU:n 25 jäsenvaltiossa** ja **Norjassa** huumausainelainsäädäntöä vastaan tehtyjen huumausainerikosten määrän raportoidaan lisääntyneen 1990-luvun jälkipuoliskolta lähtien. Näin toteaa **EU:n huumevirasto (EMCDDA)** tänään julkistetussa **Vuosiraportissaan 2005: huumeongelma Euroopassa** ⁽¹⁾.

Tämä kasvusuuntaus 20 maassa vuosina 1998–2003 on viraston mukaan erityisen selvä **Virossa**, jossa ilmoitetut rikokset huumelainsäädäntöä vastaan lisääntyivät kymmenkertaisesti, ja **Puolassa**, jossa ne lisääntyivät kolminkertaisesti ⁽²⁾. Joidenkin maiden raportit osoittavat näiden rikosten määrän kuitenkin vähentyneen vuonna 2003. Näitä maita olivat **Belgia, Espanja, Italia, Malta, Itävalta** ja **Slovenia**.

Huumeisiin liittyvä rikollisuus on laeva käsite, joka voi viitata hyvin monenlaisiin rikoksiin, toteaa **EMCDDA**. Siihen voivat kuulua rikokset, jotka tehdään huumeiden vaikutuksen alaisena, rikokset, jotka tehdään huumeidenkäytön rahoittamiseksi ja rikokset, jotka tehdään laittoman huumekaupan yhteydessä. Mutta **EU:ssa** rutiiniluonteisia tietoja on vain huumausainelainsäädäntöä vastaan tehdyistä huumausainerikoksista, joskin ne on kerätty soveltaen hyvin erilaisia raportointikäytäntöjä.

Useimmissa **EU:n jäsenvaltioissa** huumeiden käyttö tai hallussapito (henkilökohtaiseen käyttöön) kattavat suurimman osan huumausainerikoksista. Näiden rikosten määrä vaihtelee 39 %:sta **Puolassa** 87 %:iin **Itävallassa** ja **Yhdistyneessä kuningaskunnassa**. Joissakin maissa kuitenkin huumeiden välitys ja kauppa muodostavat huumausainerikoksista suurimman osan: niiden määrä on 46 % **Luxemburgissa** ja 91 % **Tsekin tasavallassa**.

Kokaiini liittyy yhä useammin huumausainerikoksiin

Saatavissa olevien tietojen mukaan kokaiiniin liittyvien huumausainerikosten osuus kasvoi vuosina 1998–2003. Niiden osuus vaihtelee suuresti maittain **Tsekin tasavallan** ja **Liettuan** 1 %:sta **Italian** 32 %:iin (vain huumeiden salakuljetus). Vain **Saksa** ilmoittaa kokaiiniin liittyvien rikosten määrän vähenemisestä kyseisenä aikana.

Kannabis on edelleen huumausainelainsäädäntöä vastaan tehdyissä rikoksissa yleisimmin viitattu huume useimmissa **EU:n jäsenvaltioissa**, ja tähän aineeseen liittyvien huumausainerikosten osuus on kasvanut vuodesta 1998 **Saksassa, Espanjassa, Ranskassa, Irlannissa, Liettuassa, Luxemburgissa, Maltalla** ja **Portugalissa**. Osuus on pysynyt vakaana **Belgiassa, Tsekin tasavallassa, Alankomaissa, Sloveniassa, Ruotsissa** ja **Yhdistyneessä kuningaskunnassa** ja laskenut **Italiassa** ja **Itävallassa**.

Heroiiniin liittyvien rikosten määrä laski kaikissa muissa asiasta raportoineissa maissa vuosina 1998–2003, paitsi **Itävallassa** ja **Yhdistyneessä kuningaskunnassa**, joissa niiden määrä nousi.

Jopa kolmasosa vangeista on käyttänyt huumeita pistämällä vankiloissa

Vuosiraportin mukaan hiljattain tehdyt arviot huumeiden pistoskäytön yleisyydestä vankiloissa vaihtelevat suuresti, 1 %:sta 34 %:iin vangeista tutkitusta vankiryhmästä riippuen. Tämä merkitsee, että joissakin

vankiryhmissä joka kolmas vanki on käyttänyt huumeita pistämällä vankilassa ollessaan. Sen vuoksi on tärkeää korostaa haittoja vähentäviä toimenpiteitä tartuntatautien (esim. HIV, HCV) leviämisen ehkäisemiseksi.

Kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, Norjassa, Bulgariassa ja Romaniassa annetaan nykyisin tukea vankilassa oleville huumeidenkäyttäjille, joskin palvelumuodoissa ja palvelujen saatavuudessa on suuria eroja. Merkittävänä suuntauksena raportin mukaan on, että vangeilla tunnustetaan yhä yleisemmin olevan samat oikeudet kuin muullakin väestöllä terveydenhoitopalvelujen saantiin, mukaan lukien huumeiden käyttöön liittyvät tukipalvelut ja hoito. Mahdollisia palveluja ovat huumeettomat toimintaohjelmat, vieroitushoidot, korvaushoito, neuvonta ja koulutus.

Vankien huumehoito, varsinkin korvaushoito, on raportin mukaan vielä vähäistä. Kuitenkin **Espanjassa** 82 % vankilassa olevista opiaattien ongelmakäyttäjistä saa korvaushoitoa. Maita, jotka ilmoittavat nyt "huomattavista lilsäyksistä" tämän tyyppisen hoidon saatavuudessa vankiloissa, ovat **Ranska** (suureksi osaksi buprenorfiinihoito) ja **Irlanti**.

Maat valitsevat yhä useammin hoidon vankilan sijasta

Monille huumeiden ongelmakäyttäjille vankila voi olla erityisen haitallinen ympäristö, toteaa **EMCDDA** raportin luvussa, joka käsittelee vaihtoehtoja huumeidenkäyttäjien tekijöiden vankilarangaistuksille. Useimmat **EU-maat ja Norja** ovat nyt ottaneet käyttöön lakeja, joissa säädetään erilaisista vaihtoehtoista, joilla vankilarangaistuksia voidaan siirtää, välttää, korvata tai täydentää (esim. yhdyskuntapalvelu, ajokiellot, huumeriippuvuuden hoito).

Painottamalla erityisesti hoitovaihtoehtoa virasto tuo esiin nykyään yleisen poliittisen yksimielisyyden siitä, että huumeidenkäyttäjiksi tehneet olisi syytä ohjata hoitoon vankilan sijasta. Raportin mukaan monissa maissa vankilat ovat liian täynnä, ja hoitovaihtoehto voi osoittautua kustannustehokkaammaksi rikosten rangaistusmuodoksi. Tätä vaihtoehtoa sovelletaan laajasti huumeista riippuvaisiin, mikä heijastaa nykyisin yleistä käsitystä näistä henkilöistä potilaina, joilla on hoidettavissa oleva lääketieteellinen ja psykososiaalinen häiriö.

Lainsäädäntö tarjoaa hoitovaihtoehtoja varsinkin haavoittuvassa iässä oleville nuorille huumeidenkäyttäjille. Silti vielä hyvin harvat hoito-ohjelmat ovat nimenomaan nuorten rikosentekijöiden tarpeisiin sovitettuja. **Saksa, Luxemburg, Unkari, Itävalta ja Yhdistynyt kuningaskunta** ovat niitä harvoja maita, jotka ilmoittavat valikoivista ehkäisevän työn ohjelmista, jotka on kohdennettu ensi kertaa rikoksista epäillyille (paljolti kannabiksen käyttäjille), ja joissa tarjotaan psykologista tukea, koulutusta ja neuvontaa.

"Huumeidenkäyttäjiksi tehneiden hoitoonohjaus voi osaltaan vähentää rikollisuutta ja muita haittoja yhteiskunnalle sekä auttaa huumeongelmaisia parantamaan terveydentilaansa ja sosiaalista hyvinvointiaan", sanoo **Wolfgang Götz, EMCDDA:n johtaja**. "Riittävät hoitomahdollisuudet ovat oleellisen tärkeitä tämän näkemysten tukemiseksi. Mutta rikosentekijän motivaatio on myös tärkeää, jotta hoito toimisi hyvin."

Uudessa EU:n huumeita koskevassa toimintasuunnitelmassa vuosille 2005–2008 **jäsenvaltioita** kehoitetaan käyttämään tehokkaasti ja kehittämään edelleen vaihtoehtoja vankilarangaistuksille niitä ongelmakäyttäjiä varten, jotka tekevät huumeisiin liittyviä rikoksia.

Huomautukset

Lisätietoja *Vuosiraportista 2005* ja kaikista siihen liittyvistä tuotteista on osoitteessa <http://annualreport.emcdda.eu.int>

⁽¹⁾ Ks. vuoden 2005 tilastotiedote (*2005 Statistical bulletin*), taulukko DLO-1.

⁽²⁾ Lainmuutos Puolassa vuonna 2000 on saattanut vaikuttaa maassa raportoitujen huumerikosten määrän kasvuun.